

SAMMANFATTNING KONFERENS 1 KULTUR FÖR LIVET 20210930

Projektet Kultur för livets första konferens för erfarenhetsutbyte, inspiration och utvärdering genomfördes 20210930 på Best Western Kom Hotel i Stockholm.

41 personer deltog, varav 18 digitalt.

Efter öppning och inledning av Riksskådebanans ordförande Ann Mari Engel och projektledaren Göran Sarring redovisades:

Skådebanan Skånes arbete på anstalten i Kristianstad:

Ole Sunnerfjell, regional projektledare, började med att intervjua de fem som anmält sig om deras eventuella musikaliska bakgrund. Därpå hade han en genomgång med var och en för att hitta en individuell väg framåt i projektet. En deltagare hade en egen låt på gitarr, en hade en halvfärdig raptext om sin situation på anstalten, en ville ha en grundkurs på gitarr, och en ville överföra sin känsla för naturen till musik. Ole tog fram material för var och en att arbeta vidare med, och snart började de samarbeta för att stötta och hjälpa varandra, vilket dock måste ske med digitala hjälpmedel eftersom alla fem inte fick möjlighet att spela tillsammans i detta skede. Snabbt spred sig ett rykte inom anstalten om hur bra musikerarbetet var. Efter ett antal träffar med gemensamt arbete kunde deltagarna tillsammans med Ole spela in varsin låt på CD-skiva. Ole spelade även upp en ljudhälsning från en av deltagarna, med mycket goda vitsord.

Efter genomfört musikprojekt deltog Ole i ett seminarium med anstaltens ledning och personal om arbete med konst/kultur inom kriminalvården

Skådebanan Dalarna har på grund av pandemin inte kunnat genomföra sin planerade verksamhet med biblioterapi och bildkonst på **häktet i Falun**.

Pia Bergström, kursansvarig för vid Ersta Sköndal Bräcke högskola, redogjorde för det biblioterapeutiska arbetssättets grundläggande modeller och teorier. Biblioterapeutiska metoder används även i förebyggande syfte eller som komplement i det psykoterapeutiska samtalet, inom familjeterapi, vid livskriser och rehabilitering. Metoden används även psykoedukativt och för att öka självkännet och personlig utveckling. Inom biblioteksvärlden arbetar man i många länder med biblioterapeutiska bokcirklar kring centrala livsteman som exempelvis kärlek och relationer, föräldraskap, åldrandet, dödsfall och ensamhet. Pia Bergström redogjorde även för det arbete som utförs inom kriminalvården av föreningen BUFFF – Barn och ungdomar med föräldrar och familjemedlemmar i fängelse.

Från **kriminalvårdsanstalten i Österåker** medverkade **Johan Jönsson**, kriminalvårdsinspektör avd H2/Sysselsättning och **Nikola Lazarevic**, anställd vid Österåker, för att arbeta med teater och bildkonst. Det är ett arbete som sedan länge, med goda konkreta resultat, bedrivs vid anstalten. En konferensdeltagare, numera verksam inom X-CONS berättade att han själv deltagit i teaterverksamhet vid Österåker på 1990-talet.

Skådebanan Norrbotten genomförde på **anstalten i Haparanda** ett teaterprojekt. **Maja Alasalmi** och **Mervi Jaako** redogjorde för arbetet. I samarbete med Ung Scen

Norr arbetade tre personer (två från Ung Scen Norr och en frilansande teaterpedagog) med en projekt utifrån metoden Spot On!. Metoden är ursprungligen framtagen med EU-stöd som en metod för att stärka anställningsbarheten för arbetslösa, man arbetar med social kompetens, entreprenöriell kompetens, ledarskap och kommunikation. Rent praktiskt arbetar man under fyra dagar med gemensamma övningar för att lära känna varandra, värderingsövningar, samarbetsövningar, normkritik och egna berättelser. I grupparbete sätter man samman alla komponenter till en redovisning, en teaterföreställning. Nio intagna deltog i arbetet.

Anne-Li Åström vid anstalten skrev efter projektets genomförande: "Det var nio stycken klienter som deltog vid Spot On vid anstalten i Haparanda under fyra hela dagar den 24-27 augusti (tisdag-fredag). Några från personalen i Haparanda har deltagit under Spot On för att berätta om arbetslivet. Personal från anstalten Haparanda har också deltagit för att se klienternas redovisning från Spot On - vilket var suveränt! Mycket trevliga dagar för klienterna som med denna workshop fick dels ett avbrott i sin vardag vid anstalten men också övningar, lärdom från ledarna av Spot On".

Projektets första forskningsrapport presenterades: masterstudenten i kriminologi vid **Malmö Universitet Lauren Ghijs** redogjorde för sin uppsats "Evaluation of a music intervention in a swedish prison setting, a pilot projekt within Skådebanan's "Culture for Life".project. Lauren intervjuade deltagarna och projektledaren före och efter genomförandet i Kristianstad. Uppsatsens sammanfattning lyder: "CONCLUSION This research evaluated a pilot prison-based music intervention, organized by Skådebanan as part of their "Culture for Life"-project. Inmates held positive attitudes towards the project and there are indications that inmates who participated in the intervention had a greater positive change in their sense of coherence than those who did not take part. Both the inmates and the project leader noticed positive impacts of the music sessions on the participants. It is suggested that this intervention may function as a catalyst for change and indirectly contributes to inmates' process of desistance from crime. However, based on this study, no hard conclusions can be drawn and further research is needed to establish the potential effects of Skådebanan's musical initiative." Studentens handledare, universitetslektor **Claes Andersson** vid Malmö Universitet gav uppsatsen högsta betyg.

Forskningsrapport nummer två presenterades. De två studenterna vid socionomprogrammet vid **högskolan i Falun Elin Sylwan och Anna Ehrling** stod i begrepp att studera och utvärdera Skådebanan Dalarnas projekt på häktet i Falun när pandemin gjorde det omöjligt att just då genomföra projektet. Studenterna valde då att ändra sitt perspektiv och skrev sin C-uppsats handla om själva häktet: "Examensarbete Socionomprogrammet Isolerad från omvärlden? Effekter av isolering på häktet sett utifrån de yrkesverksammas perspektiv." Uppsatsens sammanfattning lyder: "Studiens syfte var att undersöka de yrkesverksammas erfarenheter kring effekterna av isolering av de intagna på häkten, samt förstår hur de yrkesverksamma arbetar med isoleringsbrytande åtgärder på svenska restriktionshäkten. Studien genomfördes utifrån en kvalitativ ansats, där halvstrukturerade intervjuer gjordes på sex yrkesverksamma med varierande arbetslivserfarenhet. Resultatet visade att de yrkesverksamma uppfattar att isoleringen påverkar de intagna psykiskt likväl som fysiskt. Häktena i Sverige är ofta fullbelagda och i och med detta uppkommer lokalbrist. Till följd

av lokalbrist och även brist på personal påverkas arbetet med de isoleringsbrytande åtgärderna. Studiens slutsats visar på att många olika faktorer spelar in för att arbetet med att minska isolering på häktet ska fungera. Den höga beläggningen som råder leder till en ond cirkel i och med att fullbeläggning leder till lokalbrist så påverkar det i sin tur arbetet med de isoleringsbrytande åtgärderna.” Handledare för studenterna, **Viktor Månsson**, doktorand vid Karolinska Institutet, gjorde bedömningen att uppsatsen, trots att den inte direkt berör den konkreta verksamheten, är av stort värde för projektet.

Från Skådebanan Norrbottens arbete vid anstalten i Haparanda kunde ingen forskning på akademisk nivå genomföras, eftersom projektets genomförande inte stämde tidsmässigt med verksamheten vid lämplig institution vid Luleå Tekniska Universitet. Projektledarna Maja Alasalmi och Mervi Jaako redogjorde för tidigare gjorda, mer övergripande utvärderingar av metoden Spot On.

Författaren **Magnus Utvik** föreläste. Han har lett skrivarcirkel vid anstalten i Mariefred med mycket lyckat resultat. Boken "Friheten innanför murarna" gavs ut 2020. Författarna är sex män mellan 29 och 58 år som alla är dömda till långa straff för olika brott. Under tiden boken skrevs var alla intagna på Anstalten Mariefred. Magnus Utvik sammanfattade: "Boken rymmer »den sanna historien« om livet bakom stängsel och fem meter höga murar, långt ifrån tidningarnas löpsedlar och människors förtvattade meningar. Texterna griper in i den svenska debatten om gängkriminalitet, hårdare straff och orsaken till att brott begås. Det är dags att lyssna på internerna som befolkar Sveriges överfulla fängelser. Och särskilt till de interner som kämpar för att bryta den onda cirkeln och vill leva ett hederligt liv."

Anne Berman, docent i klinisk psykologi vid Karolinska Institutet och professor i klinisk psykologi vid Uppsala Universitet och läromedelsförfattare föreläste. Anne Berman har sedan projektets start varit behjälplig med att bygga ett nätverk av forskare för att kunna göra en utvärdering av projektet på akademisk nivå. Projektet har från början tagit fasta på begreppet "positiv psykologi", d.v.s ett salutogent förhållningssätt. Anne Berman föreläste nu om begreppet positiv psykologi och om hur intervjuarbete med forskningssyfte kan genomföras i begreppets anda.

Thomas Ekbohm, nationellt och internationellt anlitad expert på kriminalvårdsfrågor med fyrtio års erfarenhet som personalutbildare med mera inom Kriminalvården och läroboksförfattare, "Människan, brottet, följderna", gav en sammanfattande bild av projektets läge. Thomas bild är mycket positiv, och han är behjälplig inför projektets fortsättning med att hjälpa till att skapa kontakter mellan Skådebanan och kriminalvårdsanstalterna.

Framtid och ny ansökan

Skådebanan avser att i nästa steg söka stöd hos Kriminalvården för en fortsättning, där samtliga åtta regionala skådebanor avser att medverka: Skådebanan Skåne – upprepning av musikprojekt vid anstalten i Kristianstad; Skådebanan Östergötland – körsång vid anstalten i Skänninge; Skådebanan Stockholm – konstprojekt vid anstalten i Österåker; Skådebanan Västmanland – skrivarcirkel vid anstalten i Hinseberg; Skådebanan Dalarna – biblioterapiprojekt vid Frivården i Dalarna; Skådebanan Norrbotten – upprepning av Spot On-projektet vid anstalten i Haparanda; Skådebanan

Västra Götaland kommunicerar med Kriminalvårdens regionledning om kommande projekt; Skådebanan Jönköping – arbete vid SIS ungdomshem i Stigby; Skådebanan Västmanland – arbete vid SIS ungdomshem i Sundbo; Riksskådebanan – övergripande ansvar för samordning, utvärdering, rapportering och forskning. Ansökan kommer att ställas till Kriminalvårdens "statsbidrag till ideella organisationer som kompletterar och bidrar till vår verksamhet". Som medfinansiering avser Skådebanan att söka stöd hos Arvsfonden för de två delprojekten vid SIS ungdomshem, och hos Kulturrådet för Riksskådebanans "paraplyprojekt". Riksskådebanan kommer även att bidra med viss egen medfinansiering.

Avslutningsvis medverkade **Josefine Lindström**, projektledare vid Postkodstiftelsen, som finansierar pilotprojektet. Hon redogjorde för Postkodstiftelsens verksamhet. Svenska Postkodlotteriets övertygelse är att världen blir bättre med starka ideella organisationer. Postkodstiftelsens målsättning är att verka i linje med den visionen och söker projekt som utmanar, inspirerar och förändrar. Postkodstiftelsen finansierar årligen projekt för 180 miljoner kronor.

Konferensen avslutades av projektledaren **Göran Sarring** som tackade alla för en mycket innehållsrik dag

Göran Sarring

20211008